

Ang Paghiraya sa Nasyon: Ang Mga Pagdiriwang ng Anibersaryo ng Komonwelt Ng Pilipinas (1936-1941)*

Michael Charleston B. Chua

Abstract

The paper will revisit the forms and themes of commemoration of the anniversary of the Philippine Commonwealth every November 15 from 1936 to 1941. Similar to the present-day State of the Nation Address, the celebrations reflected the mood and sentiments of the government and served as the articulation of how the ruling elite democracy imagined the nation that would be established under the guidance of the United States of America. (1) The plans for national defense, (2) the loyalty of America, (3) the achievements of the Commonwealth government, (4) optimism for the future, (5) Pres. Manuel Quezon, the Great Leader, and (6) the excellence and capabilities of the Filipino, became the common themes of the celebrations reinforced yearly to rally the citizens to imagine the nation with the government in a ritualistic gathering.

Keywords: Dambuhalang Pagkakahating Pangkalinangan, Hinirayang Pamayanan (*Imagined Community*), Paggunita ng Komonwelt, Pulitikang Quezonian

“If I were God, which I am not, I would make everybody rich.”

-Pang. Manuel Luis Quezon

Panimula

Ang Ika-12 ng Hunyo ng bawat taon ay isang mahalagang araw sa Republika ng Pilipinas. Ang Araw ng Kasarinlan ay taun-taong ipinagdiriwang. May mga pagkakataong ang mga mamamayan ay nakilahok, tulad noong 1998, taon ng sentenaryo ng proklamasyon ng kasarinlan ni Pang. Emilio Aguinaldo, kung kailan nagkabit ang marami ng mga bandila sa kanilang mga tahanan at naging interesado ang lahat na balikan ang ating nakaraan. Ngunit mas madalas ay wala na ngang pakialam ang mas nakararami

sa mga pagdiriwang. Kakaunti na lamang ang mga pumupunta sa Luneta sa bawat paggunita sa kaarawan ng ating nasyon, at kung mayroon man ay pinilit pa. Hindi lamang dahil sa ayaw nila ang pangulo, kundi dahil...wala lang, wala na silang pakialam. Maging ang Estado ngayon ay tila praktikalidad na ang pinairal; sa kabila ng “*job fair*” at mga “*housing fair*” sa Rizal Park, Maynila at sa Kawit, Cavite nitong nakaraang Ika-12 ng Hunyo, 2008 na sinimulan upang mas mailapit sa mga tao ang tunay na diwa ng kalayaan—ang kaginhawaan—ang mga mahahalagang araw ng paggunita ay inililipat na patungong Lunes upang tumalima sa tinatawag na “*Holiday Economics*” ng “*long weekend*.”

Iba ang larawan sa huling limang taon ng Dekada 1930, kung saan marami ang nakilahok sa taunang paggunita sa kaarawan ng Pamahalaang Komonwelt. Babalikan ng papel na ito ang mga uri at tema ng pagdiriwang sa mga panahong iyon, kung saan makikita na ang pagdiriwang ng kaarawan ng Komonwelt ang sumalamin sa kalagayan at sentimyento ng pamahalaan (tulad ng State of the Nation Address sa panahon ngayon) at sumalamin din sa kung paano hiniraya (“*imagined*”) ng namamayaning demokrasyang elit ang inaadhikang nasyon na itatatag sa paggabay ng Estados Unidos ng Amerika.

Batayang Pananaw ng Papel at Metodolohiya

Ayon kay Dr. Zeus A. Salazar (1999), dahil sa kolonyalismo, nagkaroon ng Dambuhalang Pagkakahating Pangkalinangan (pp. 7-9) sa pagitan ng bayan at nasa reyalidad nito, at ng mga naging akulturado sa kolonyal na kultura at nag-aral sa mga paaralang kolonyal ng mga Español at Amerikano. Ang mga huli ang nangibabaw sa pagtatag ng pamahalaang Pilipino sa panahon ng himagsikan at sa ilalim ng mga Amerikano. Maaari itong tawaging demokrasyang elit na iilang pamilya lamang ang may hawak ng kapangyarihan. May sarili rin silang konsepto ng *nación/nasyon*, konsepto ng pagkabansa na batay sa mga sistemang Kanluranin. Ikumpara sa konsepto ng *Inang Bayan* ni Andres Bonifacio na pagsasama-sama ng lahat ng tumubo sa sangkapuluang ito, samakatuwid lahat ng uri, bilang magkakapatid. Isang modelo para sa Pilipinong konsepto ng *Bansa* na pagkakaisa ng elit at ng bayan, pagwawakas ng dambuhalang pagkakahati, sa isang mas maginhawang pakikipamuhay na hindi lamang ang demokrasyang elit ang namamayani.

Ayon naman kay Benedict Anderson (2003), ang *nasyon* ay isang hinirayang (“*imagined*”) pulitikal na pamayanan, at sa kaso ng Pilipinas, ay kinatha ng mga Propagandistang nag-aral sa mga Paaralang Español at

nagsasalita ng wika nito tulad nina Rizal at mga kasama (pp. 5-6, 26-29). Ito ang nasyon na tinutungtungan ni Quezon. Titingnan ng papel kung paano nga bang hiniraya ng demokrasyang elit ang inaadhikang nasyon na sinasalamin ng pagdiriwang ng anibersaryo ng pagtatag ng Komenwelt na sa aking nakita ay batay sa anim na tema taun-taon: (1) husay ng mga plano sa tanggulang bansa, (2) ang katapatan ng Amerika, (3) ang mga naisakatuparan ng Komonwelt, (4) optimismo, (5) si Pang. Manuel Luis Quezon, ang Dakilang Pinuno, at (6) ang galing at kakayahan ng Pilipino.

Kung para kay Anderson ay “*imagined*” ang nasyon, para kay Krzysztof Gawlikowski, ang mga nasyon ay umiiral, subalit ang batayan nito ay mitolohiya—ito ay isang “Mitolohikal na Nilalang.” Si Gawlikowski ay isang Polako, at isa sa kanyang mga tinalakay ay ang pagkakaisa ng mga mamamayan ng Poland bilang nasyon batay sa mga simbolo at ritwal—ang kanilang mga hari at bayani; mga nasyunal na ilog at lungsod; ang nasyunal na wika, literatura, at mga manunulat bilang mga pinunong espiritwal ng nasyon; at ang nasyunal na Katolisismo na nakasentro sa Birhen ng Jasna Gora bilang ‘Reyna ng Poland’ (Gawlikowski, 1984, pp. 30-31). Iginiiit rin ni Papa John Paul II, na isa ring pilosopo, ang kaugnayan ng relihiyong Katolisismo sa pagbubuo ng nasyong Polako (John Paul II, 2005). Kung titingnan ang Pamahalaang Komonwelt, kinailangan nila ang ritwal ng anibersaryo ng Komenwelt upang ipamalal at igiit ang batayan ng pagiging nasyon ng Pilipinas.

Marami sa mga tala na ginamit sa pagsasalaysay ng bawat sandali ng mga pagdiriwang ay nagmula sa mga pahina ng *Manila Bulletin*, na pinakadetaladong magbalita sa mga pahayagan noong mga panahong iyon, bagama’t isinusulong ang interes ng Pamahalaang Amerikano. Ang mga *microfilm* ng mga pahayagan na kinonsulta ay nasa Pangunahing Aklatan ng Unibersidad ng Pilipinas sa Diliman, Lungsod Quezon.

Ika-15 ng Nobyembre, 1936: Sosyalismong “*Quezonian*”

Ang pagdiriwang ng unang taon ng Komonwelt ay nagpapakita ng pagpupugay sa mga unang hakbang na naisakatuparan, at ng kasabikan sa maari pang mangyari sa paghahanda para sa kasarinlan na darating matapos ang siyam na taon.

Ika-walo’t kalahati ng umaga nang dumating ang Pang. Manuel Luis Quezon at sinamahan sa *grandstand* ang mga mahahalagang personalidad tulad nina Pansamantalang Pinunong Komisyonado ng Estados Unidos sa

Pilipinas J. Weldon Jones, Hen. Douglas MacArthur, Punong Mahistrado Ramon Avanceña, at si Hen. Paulino Santos, ang pinuno ng hukbo.

Ayon sa mga balita sa pahayagan, naging matahimik at matiwasay ang mga pagdiriwang kasabay na naganap sa iba't ibang mga lugar sa buong sangkapuluan. Naging alerto raw ang hukbo at ang pulisya sa pag-antabay sa anumang maaaring maganap. Sa mga lalawigan, ipinagdiwang ang anibersaryo sa pamamagitan ng *athletics* at iba pang magkatulad na mga kaganapan.

Ngunit ang sentro ng pagdiriwang ay ang Maynila, kung saan ayon sa pahayagan, naging mabunyi at maganda ang diwang lumaganap sa mga nakilahok. Masasabing naging matagumpay ang pagdiriwang sapagkat 100,000 tao ang lumabas upang panoorin ang sinasabing 'pinakamakulay' at pinakamahabang paradang pang-militar at pansibiko noong mga panahong iyon, ayon sa mga nakasaksi. Sa katunayan, buong umaga, o apat na oras, ang kinailangan upang matapos ang buong parada na nilahukan ng mga kadete ng ROTC (*Reserve Officers Training Corps*) sa iba't ibang mga pribado at pampublikong paaralan at mga pamantasan sa buong Kalakhang Maynila, mga empleyado ng pamahalaan at ng mga ospital, at mga unyon ng mga manggagawa.

Nagbunyi ang lahat nang dumaan ang mga maliliit na bata na halos apat na pulgada lamang ang taas at may tangan-tangang mga baril na kahoy sa tagiliran. Nasabi ni Hen. MacArthur kay Quezon, "*There's your future army!*" Buong pagmamalaking pumalampak sa galak ang Pang. Quezon sa ipinakitang suporta ng mga kabataan para sa programa ng pagtatanggol sa bansa. Mas nagalak ang mga magulang ng mga kabataang nagmamartsa. Nang makita ng isang ina ang kanyang anak na namumuno sa isang pulutong ng mga munting kawal, kanyang ipinagmalaki, "*There's my boy!*"

Hindi naman nakawala sa mapanuring mga peryodista ang mga sandaling nakatutuwa sa paradang nasaksihan. Kanilang isinulat ang pagkakahulog nina Sarhento Cirilo Singson, isang *cavalry flag bearer*, at Komandante Joaquin Miguel Elizalde mula sa kanilang mga balisang kabayo. Nandiyan ding bumaligtad ang isang pulis na nakasakay sa isang motorsiklo, ngunit hindi naman siya nasugatan. Nang sumaludo naman ang isang kadete mula sa Ateneo ay nabitawan nito ang kanyang espada. Kinailangan namang tumuloy sa pagmartsa ang dalawang kadete ng Torres High School sa kabila ng pagkakahulog ng kanilang mga sombrero. Kanilang pinansin na ang mga munting mga insidenteng ito ay hindi nakaapekto sa kaayusan ng parada sa kabuuan ("Parade," 1936).

Sa araw na ito ng pagdiriwang ng sambayanan, nakatanggap ng maiinit na pagbati ang bansa mula sa mga Amerikanong panginoon—Ang Pang. Franklin Delano Roosevelt, Kalihim Pandigma H. H. Woodring, at Pansamantalang Pinunong Komisyonado ng Estados Unidos sa Pilipinas J. Weldon Jones.

Maging ang Pangalawang Pangulong si Sergio Osmeña ay buong pagmamalaking ibinandera na napatunayan sa loob ng isang taon na kaya ng mga Pilipino na magpatakbo ng pamahalaan. Sa salu-salo para sa *University Day* ng Unibersidad ng Santo Tomas, ipinahayag ng pangalawang pangulo na sa ilalim ng isang demokratiko at konstitusyunal na pamahalaan, ipinakita na maaaring maalagaan ang buhay, kalayaan, at ari-arian ng kapwa mga Pilipino at mga banyaga, at gayundin ang mapanatili ang kapayapaan at kaayusan. Sa kanyang talumpati, ipinagbunyi niya ang pagkakaroon ng buong kapangyarihang *autonomous* ng sambayanan, ang unang pagkakataon sa kasaysayan ng Pilipinas na ang pangulo ay inihalal ng madla, ang konstitusyunal na pamahalaan na kumukuha ng kapangyarihan mula sa sambayanan, at ang pagkakaroon ng pagtutulungan, imbes na pagkakahiwalay, ng tatlong sangay ng pamahalaan—ang ehekutibo, lehislative, at ang hudikatura. Pinuri niya ang huli bilang isang inobasyong ipinakilala ng Amerika, na ang mga kalihim ay maaaring maimbitahan ng batasan upang makonsulta sa iba't ibang mga bagay.

Ipinagtanggol din ni Pangalawang Pangulong Osmeña ang Pang. Quezon sa mga kritisismo na tila nagiging diktatorial ang kanyang panguluhan. Ayon sa kanya, sa panahon ng pagtatag ng bansa, kailangan ng isang pangulo ang lahat ng kapangyarihan upang maipatupad ang mga kinakailangang mga patakaran. Mapanganib na ito ay hindi maisakatuparan sapagkat, ayon sa kanya, maaaring ang maitatag ay isang mahinang pamahalaan na hindi tumutugon sa pangangailangan ng mga mamamayan (“Filipinos Have Shown,” 1936).

Bago simulan ang programa sa Malacañang sa hapon, isang puno ang itinanim bilang paggunita sa unang kaarawan ng Komonwelt. Isang taong gulang na ang puno ng narra na nakalap mula sa punong itinanim ni Rizal sa Dapitan at pinalago sa *nursery* ng Bureau of Forestry sa Los Baños, Laguna. Ang unang *specimen* nito ay nakuha sa Baler, ang bayang sinilangan ni Pang. Quezon. Kaya pagpupugay kapwa kina Rizal at sa Pang. Quezon ang punong kanilang itinanim. Mula sa taong ito, magiging kaugalian na ng pamahalaan na magtanim ng puno sa bawat kaarawan ng Komonwelt. Ayon sa talumpati ng *government forester* na si Agapito L. Cenabre:

As this tree grows in height and strength and gives us shade, may the Commonwealth grow upward and gather strength from day to day; and give shelter to thirteen million people and guarantee to them the blessings of liberty which we have fought through many years of struggle in peace and war. ("Filipinos Have Shown," 1936)

Apat na libong mga pabatid ang ipinadala ng komite para sa anibersaryo, na pinangunahan ni Kalihim Panloob Elpidio Quirino, para sa pagdiriwang sa Palasyo ng Malacañang, subalit wala pa sa kalahati ang dumating. Nakarating pa rin naman ang mga pinakamahahalagang tao sa lipunan, at pinakamatataas na pinuno ng pamahalaan at militar sa pagdiriwang na inilarawan ng mga pahayagan na payak subalit “*impressive.*”

Larawan 1. Si Pangulong Manuel L. Quezon. [Litrato mula sa Guerrero 1988, p. 21.]

Sa oras na 5:30 NH, umakyat ang Pang. Quezon sa entablado. Hinarana ng isang korong binubuo ng isang libong mga estudyante mula sa Centro Escolar University, University of the East, National University, Philippine Normal School, Philippine Women’s University, University of Manila, at Unibersidad ng Pilipinas sa ilalim ng baton ni Dr. Francisco Santiago, ang lahat ng dumalo sa pamamagitan ng awiting nagwagi sa patimpalak para sa opisyal na himno ng pagdiriwang—ang “*Philippines Triumphant.*”

Isang gintong plake ang pinasinayaan na naglalaman ng mga pangalan ng mga taong nagbigay ng kanilang mga pagpupunyagi para sa kaganapan ng kasarinlan ng Pilipinas. Matapos noon, ipinagmalaki ni Kalihim Quirino ang mga naisakatuparang mga programa sa loob ng isang taon. Ito ang opisyal na pagtingin ukol sa unang taon ng pamahalaang Komonwelt (Quirino, 1936).

At ang pinakamahalagang bahagi ng anibersaryo, ang talumpati ng Pang. Quezon, ay napakinggan, hindi lamang ng mga taong nakibahagi sa pagdiriwang, kundi ng buong bansa sa pamamagitan ng himpilan ng radyong KZRM. Matapos simulan ang talumpati sa pamamagitan ng pagbanggit na maraming bagay ang dapat ipagpasalamat sa Panginoon sapagkat tila pinapaboran ng Maykapal ang isang taon ng ating pagiging nasyon, ipinahayag ng Pang. Quezon na hindi dapat isawalang bahala ang kapakanan ng masang Pilipino. Ipinakilala niya ang isang bagong *formula* na kalaunan ay makikilala sa taguring "*Quezonian Socialism*": "*Unless property rights can be reconciled to the right of the average man to live, society and government, be it in the Philippines or elsewhere, cannot long endure*" (Quezon, 1936).

Sa talumpati, iginiit ng Pang. Quezon na dapat nang matapos ang pagsasawalang bahala ng lipunan at ng pamahalaan sa kapakanan ng mga munting mamamayan, kung nais nitong maiwasan ang pagkaguho ng lahat sa Pilipinas. Ayon sa kanya, ang kailangang isawalang bahala ay ang mga lumang konsepto ng pag-aari na namayani sa panahon ng mga paganong Romano, upang maisakatuparan ng Komonwelt ang isang bagong kaayusang nais nitong itatag.

Ayon sa Pang. Quezon, ito ang bagong konsepto ng pag-aari na "dapat" mamayani:

The owner may not only enjoy the benefits of his own property... he must share it with the community in which he lives....Let us not believe that he still can continue exploiting his fellow men without in the end suffering from it. He who owns one hundred percent had better give one tenth of what he owns to the community in which he lives if he wants to conserve ninety percent of it.

Nagpatuloy ang Pang. Quezon sa pagsasabing sa paganong Roma, laganap ang paniniwalang karapatan ng nagmamay-ari na hindi lamang gamitin ang kanyang pag-aari, kundi ang abusuhin ito (*jus utendi et jus abutendi*). Ang konseptong ito ay nararapat lamang sa isang paganong bansa, kaya ang tangi lamang mabubuhay ay yaong mga taong hindi naniniwala sa

konseptong ito. Ang mga taong nakababatid na ang may karapatang magmay-ari ay iyon lamang nakababatid na kaakibat ng karapatang magmay-ari ang obligasyong ibahagi ang pagmamay-ari sa kapakanan ng lipunang kinabibilangan.

Ipinahayag din ng Pang. Quezon ang pangarap ng Komonwelt para sa mga uring manggagawa. Ito ay ang pagrereporma sa kaayusan sa industriya at agrikultura sa ikabubuti ng uring manggagawa nang hindi naman maaapektuhan ang mga kapitalista at ang mga institusyong pulitikal ng bansa sa layuning magkaroon ng mapayapa at maayos na pakikipagtulungan sa lahat ng bahagi ng lipunan. Ayon sa kanya, ito lamang ang paraang natatanto ng pamahalaan upang panatilihin buo ang nasyon.

Demokrasya, ayon sa Pang. Quezon, ang sagot sa maraming mga suliranin. Isang demokrasya kung saan magkakaroon ang pamahalaan ng sapat na kapangyarihan upang kung kinakailangan ay mapanghawakan ang lipunan upang makatugon hindi lamang sa kagustuhan ng mayorya, kundi makatugon din sa pangangailangan ng minorya.

Kanya ring ipinahayag na itinatatag na ng mamamayang Pilipino ang saligan para sa isang nasyong magtatagal hindi lamang sa loob ng sampung taon, o ng isang daang taon, kundi magtatagal hangga't ang mundo ay naririto. Kanyang inudyok ang lahat ng mamamayan na makipagtulungan sa pamahalaang kanila mismong binuo upang makasiguro na ang nasyong itinatatag ay magtatagal sa panghabang-panahon. Subalit nag-agam-agam din ang Pang. Quezon sa magiging epekto ng mga pagbabagong nangyayari sa daigdig noong mga panahong iyon. Kahit sa mga maagang panahon na iyon, tila kinakabahan na ang lahat sa digmaang maaaring maganap.

Sa pagbabalik-tanaw niya sa nakaraang isang taon, ipinahayag ni Pang. Quezon na ito ang kaganapan ng kanyang pagpupunyagi na gawin ang lahat sa kanyang kapangyarihan upang matupad ang mahirap na gawaing mamuno sa nasyon, na sa kanyang palagay ay kaya ring gawin ng sinumang Pilipino.

At upang patunayan ang galing ng Pilipino, at magbigay ng inspirasyon sa 1,200 mga bayan sa buong Pilipinas na nagkaroon pa ng sama-samang pakikinig sa mga kaganapan sa Malacañang, nagpamudmod ang Unang Ginang Aurora Aragon-Quezon ng mga paggawad sa mga huwarang mga *homesteader*, kasama, manggagawa sa industriya, at mga empleyado habang ang kanilang mga pangalan ay binabasa ni Gng. Pilar Hidalgo-Lim ("Welfare of Masses," 1936).

Kinagabihan, matapos ang isang pagtatanghal ng Philippine Army Band, nagkaroon ng *fireworks display* sa Luneta bilang pagbubunyi sa itinuturing noon na unang kaarawan ng bansang Pilipino.

Ika-15 ng Nobyembre, 1937: “*The Poor Man’s Epoch*”

Ang pangalawang kaarawan ng Komonwelt ay tila hindi kasing mapagbunyi na tulad ng una. Sa araw na ito, ibinandera ng pahayagang *Manila Bulletin* ang *headline* na “*Second Anniversary Sees Slowing Tempo of Nation Building*” at “*Uncertainty Retards National Progress.*” Ang optimismo at kasabikan ng pagpapasinaya ng isang nasyon ay nagbigay daan na sa pagharap sa mga tunay at mahihirap na suliranin ng pagtatag nito.

Ayon sa mga pala-palagay, tila hindi na nakausad nang naaayon sa binalak, maging yaong mga binalak noong isang taon, ang mga paghahanda para sa kasarinlan ng Pilipinas. Pangunahin na sa mga agam-agam ang nalalapit na pagtupad sa probisyon ng Batas Tydings-McDuffie na unti-unting nagpapataw ng mga buwis sa mga produktong iniluluwas sa Estados Unidos. Nagpanukala naman ang Pang. Quezon na magkaroon ng bagong *formula* na mula sa sampung taong transisyon ay gawin na lamang dalawang taon. Ayon sa ilan, hindi ito praktikal dahil kinundisyon na ang pamahalaan sa isang sampung taong paghahanda. Ang panukalang ito rin ang nagparalisa sa *National Economic Council* dahil lubusang nakatali ang mga balaking nito sa magiging relasyon ng Pilipinas at Estados Unidos—dapat bang magkaroon ng isang ekonomiya ang Pilipinas na malaya mula sa Estados Unidos, o dapat bang ipagpatuloy ang ating “*partnership*” sa Estados Unidos?

Nakita naman ng marami na naging ekselente ang pagpapalano para sa pagpapatatag ng lipunan at ekonomiya, ang kailangan na lamang ay epektibong maipatupad ang mga planong ito. Binigyang halimbawa ang *National Defense Plan* na mabilis naman na naipatupad. Ang problema nga lamang ay kung paano hahatiin ang kaban ng bayan sa tanggulang bansa at sa iba pang mahahalagang serbisyo ng pamahalaan, sapagkat ang maraming bahagi ng badyet ay kinain na ng tanggulang bansa.

Itinuring na pinakamahalagang tagumpay naman ng pamahalaang Komonwelt sa pangalawang taon nito ang pagkakaroon ng *Joint Preparatory Committee on Philippine Affairs* na mag-uulat sa Kongreso ng Estados Unidos ukol sa kalagayan ng nasyon. Anumang aksyon ang gawin ng Kongreso ukol sa ulat ay maaaring makaaapekto nang malaki sa buhay ng mga Pilipino.

Ngunit ayon sa marami, nalaos lahat ang mga tagumpay na ito sa mga mainam na pulitikal na aral na ipinakalat mismo ng Pang. Quezon, at ang pagtaguyod nito ng isang pamahalaang makatutugon sa pangangailangan ng masa at panlipunang katarungan na ayon sa kanila ay ang pinakadakilang tagumpay ng Komonwelt sa pangalawang taon nito. Ang muling pagsasakonsepto ni Quezon ng saligan ng isang demokratikong pamahalaan, na sa mga panahong iyon ay kinakailangan pang maisakatuparan, ay diumano ay mahahanay sa pinakamataas na uri ng ideya.

Isa pang itinuring na tagumpay ng Pang. Quezon ang pagsasama-sama ng mga pangunahing partido-pulitikal upang magkaroon ng pamahalaang may *two-party system*—ang sinasabing tunguhin ng lahat ng mga estadong demokratiko. Ipinakita rin ni Quezon ang kanyang pagiging *statesman* nang mangako siya na iiwanan na ang pampublikong buhay matapos ang kanyang anim na taong termino bilang pangulo ng Komonwelt, sa hindi pagsang-ayon na maamyendahan ang saligang batas upang mapahaba ang kanyang pananatili sa kapangyarihan (na kinalaunan ay sasang-ayunan din niya), at sa pangangampanya para sa pagpapanumbalik ng dalawang kapulungan ng Kongreso sa Pilipinas na pinaniniwalaan niyang magpapalakas sa sangay lehislative sa pagkakaroon ng *checks and balances*.

Bagama't ang lahat ay sumang-ayon sa mga plano ng Pang. Quezon, hindi naman lahat ay sumang-ayon sa kanyang pamamaraan. Muli, napagtuunan ng pansin ang diumano ay pagiging diktatorial ni Quezon, na "*personally democratic, but dictatorial in methods.*" Kung pagbabatayan ang pakiusap ni Quezon sa unang taon ng Komonwelt na husgahan ang kanyang panguluhan hindi sa mga pamamaraan nito kundi sa mga naisakatuparan nito, masasabi ng marami na ang pamahalaan ay naging epektibo at nakabuti, subalit marami ang nagtatanong kung ito ay demokratiko pa.

Sa pananaw naman ng Pangalawang Pangulong Osmeña, ang mga nagaganap na kaguluhan sa mga panahong iyon sa Malayong Silangan (Silangang Asya) ay isang babala sa Pilipinas ng kung ano ang maaaring magaganap kung hindi nila matagumpay na maisasakatuparan ang paghahanda para sa kasarinlan (Cid, 1937).

Noong nakalipas na gabi, nagsalita si Kalihim Elpidio Quirino sa radyo upang isa-isahin ang mga naisakatuparan ng Komonwelt sa loob ng pangalawang taon nito: ang patuloy na pagsulong ang *National Defense Program*, at ang epektibong pagongolekta ng buwis dahil na rin sa kagustuhan ng taumbayan na magbayad nito. Ayon sa kanya, "*At no period in our country's history have there been better tax collections.*"

Dagdag pa ni Kalihim Quirino na ang mga naisakatuparan ng pangalawang taon ng Komonwelt ay para sa pangangalaga at pagpapaganda ng buhay ng mga kapus-palad at binansagan itong “*The Poor Man’s Epoch*.” Makikita diumano ang *decentralization* at *democratization* ng pamahalaan sa mga naipatayong mga gawaing pampubliko tulad ng mga kalsada, mga tulay, mga palengke, mga patubig, mga daungan, mga ospital, at mga asilo, partikular ang pagbibigay pansin sa kaunlaran ng Mindanao. Ipinamalas din niya ang pagpapahalaga ng Komonwelt sa edukasyon, lalo na ang pagpapatayo ng mga paaralan sa mga liblib na lugar, at ang pagsusulong ng kalusugang pampubliko sa pamamagitan ng paglalagay ng mga poso sa iba’t ibang lugar.

Binanggit ni Kalihim Quirino ang pangangailangan na magtulungan ang pamahalaan at ang pribadong sektor sa isang “*spirit of friendship*.” At dahil nabubuhay ang pamahalaan nang dahil sa mga mamamayan, hindi ito maaaring maging malakas kung ang mga mamamayan ay mahinhin; hindi ito maaaring maliwanagan kung ang mga mamamayan ay walang pakialam, tamad, at mangmang; at hindi maaaring asahan ng mamamayan ang pamahalaan na maging republika kung hindi nila ibibigay ang buong matalino at masigasig na suporta na kinakailangan nito.

At siyempre, pinuri ni Kalihim Quirino (1937) ang “*wise, fearless, vigorous and able*” na pamumuno ng Pang. Quezon, at nagtapos sa pagtawag sa mga mamamayan na ipagbunyi ang kaarawan ng Komonwelt:

My countrymen, we have every reason to rejoice upon reaching the second milestone of our new nation. We have not only sewed the national cause, but have substantially and steadily secured for every man, woman and child in this country the due protection to life, property and happiness which in time, is and ought to be, the real concern of every state.

Kinabukasan ng umaga, 15,000 ang nagmartsa at nakibahagi sa parada na pinanood nina Pang. Quezon, Pinunong Komisyonado ng Estados Unidos Paul V. McNutt, at ng iba pang mga dignitaryo mula sa Bagong Luneta. Ang parada, na sinimulan sa oras na 8:45 NU, ay pinangunahan ng mga kadete na dumayo pa mula sa Baguio Military Academy, na sinundan ng mga kawal na nagmula sa San Miguel, Tarlac. Nang magdaan ang mga kawal suot-suot ang kanilang maiikling *shorts* na nagpapakita ng kanilang mga binti ay nagsagawa sila ng *goose-step*. Napahalakhak ang lahat sa pagkatawa at pagkatuwa, sapagkat maaaring ang *goose-step* ay usong-uso sa Alemanya, ngunit hindi sa Maynila. Ang isang batalyon naman ng mga

trainee, nang magdaan sa mahal na pangulo, ay itinaas ang kanilang mga kamay na tulad ng mga pasista sa Italya, tangan-tangan ang kanilang mga baril. Kinagiliwan din ang mga kadete ng ROTC na nagmartsa sa pangunguna ng mga kadete sa Unibersidad ng Pilipinas, na suot-suot ang mga *pennant* at *guidon* na may kulay luntian at pula. Nabanaag naman ang mga kulay ng Santo Papa na puti at dilaw sa mga kadete ng Unibersidad ng Santo Tomas. Nagpakitang-gilas naman ang Far Eastern University na gumawa ng *quick march* suot-suot ang magagarang mga uniporme na halos daigin ang suot ng mga kadete mula sa Baguio Military Academy.

Nang matapos ang parada sa oras na 10:15 NU, nagsalita ang Pang. Quezon at umalingawngaw ito sa buong bansa sa pamamagitan ng KZRM. Una siyang nagsalita sa Ingles na tila kausap ang Sambayanang Norte Amerikano sa pamamagitan ng kanilang sugo sa Pilipinas, si Pinunong Komisyunado McNutt. Sa pinakahihintay na talumpating ito, inalok ng Pang. Quezon (1937) ang hukbong katihan ng Pilipinas sa pagtatanggol sa bandilang Amerikano bilang pasasalamat sa Estados Unidos, sa pamamagitan ng mga salitang: *“It is your army, not only because under the Independence Act, the President of the United States may place it under your command, but also because the Filipino people will gladly do it in recognition of what you have done for us.”*

Sa talumpati, binanggit ng Pang. Quezon ang kapalaran ng mga mahihinang bansa, na tulad ng nangyayaring pagsakop ng mga malalakas na bansa sa mga mahihina noong mga panahon na iyon sa Asya at sa Europa, at kung paanong ang halimbawa ng Amerika sa Pilipinas ang magiging *“beacon light pointing the way to distressed humanity out of the threatening universal disaster.”*

Sa pagpapatuloy ng kanyang talumpati, ginamit na ni Pang. Quezon ang sariling wika upang kausapin ang mga kababayan at sumahin ang nagawa ng Komonwelt sa loob ng dalawang taon, ang minimithi nito na maisulong ang kagalingang nasyunal sa pagpapatupad ng mga programa na ang layunin ay ang pagpapantay sa mga responsibilidad at benepisyo ng pamahalaan. Ipinahayag din niya ang kanyang panukalang ibasura ang pagbabayad ng sedula na sa kanyang pananaw ay dapat matagal nang natanggal. Ang pagbabayad ng buwis, ayon sa kaniya, ay nararapat lamang na ibatay sa kakayahang magbayad.

Iginiit ni Pang. Quezon na naipakita na ng mga Pilipino ang kanilang kakayahang pamunuan ang kanilang sarili na pinagdudahan ng mga dayuhan

dalawang taon na ang nakalilipas. Ayon sa kanya, nais ng mga Pilipino na magtatag ng isang pamahalaang irerespeto at pagtitiwalaan ng kapwa mga Pilipino at mga dayuhan.

At tulad noong nakaraang taon, muling nagtanim ng puno, ngayon naman sa likuran ng Gusali ng Lehislatura. Ang nagsalita ay ang Ispiker ng Kamara, si Gil Montilla, na inilarawan ang kanilang itinatanim na molave bilang isang malakas na kahoy na kakatawan sa pananampalataya ng sambayanang Pilipino sa Komonwelt, na kailangan ding magpakita ng kaparehas na lakas sa pagharap sa mga suliranin ng nasyon (“Quezon Offers PI Army,” 1937).

Ika-15 ng Nobyembre, 1938: Ang Ebanghelyo ng Paggawa

Mapayapa at maginhawa ang Pilipinas sa pagtatapos ng ikatlong taon ng sampung-taong transisyunal na Pamahalaang Komonwelt. Nagigising na rin ang pamahalaan sa katotohanan ng pagiging isang nasyon. Nakita nila na sa kabila ng marami nang mga naisulong sa panlipunan at pang-ekonomiyang kagalingan, marami pa ang dapat maisakatuparan.

Ihinahanda ng pamahalaan ang sarili sa kung ano ang mangyayaring mga pagbabago kapag humiwalay na ang Pilipinas sa Estados Unidos, ngunit ang paghahanda ay napapalibutan ng agam-agam dahil pinag-uusapan pa rin sa puntong ito ng dalawang panig kung ano nga ba ang magiging lagay ng ugnayang Pilipino-Estados Unidos.

Sa mga panahong ito, maraming bansa sa daigdig ang nasa kaguluhan, kaya naman maituturing na lubos na mapayapa at masagana pa rin ang Komonwelt ng Pilipinas sa pagdiriwang nito ng kanyang ikatlong kaarawan. At dahil sa dami ng pondo na nagmula sa mga *reimbursed taxes* na kinolekta mula sa Estados Unidos, maraming natamong materyal na pagsulong sa loob ng tatlong taon.

Sa bisperas ng kaarawan ng Komonwelt, nagkaroon ng programang pang-literatura at pang-musika para sa anibersaryo ang istasyong KZRM. Mula sa programang ito napakinggan ang pabatid ng Pansamantalang Kalihim Panloob Rufino Luna, na pansamantalang tagapangulo ng komite para sa anibersaryo na tinatawagan ang lahat ng Pilipino na gawin ang araw ng anibersaryo bilang isang pagdiriwang na hindi makakalimutan, at ipinabatid ang Ika-15 ng Nobyembre bilang araw na ihinahandog sa nasyunalismong Pilipino.

At tulad ng nakagawian na sa tuwing sasapit ang kaarawan ng Komonwelt, maikling inisa-isa ni Kalihim Luna ang mga natamo ng pamahalaan sa loob ng tatlong taon: ang paglalatag ng saligan para sa tanggulang-bansa, ang ambisyosong programa para sa pagsulong ng ekonomiya na ipinapatupad na sa mga panahong iyon, ang pangkalahatang programa para sa Katarungang Panlipunan na unti-unti nang nabubuo sa mga panahong iyon, ang epektibong pagbabahagi ng bigat ng pagbubuwis, ang pagiging matatag ng pinansya ng pamahalaan, ang pagbabawas ng *illiteracy rate* sa pagpapatupad ng *adult education*, at ang pagdaraos ng dalawang mapayapang halalan.

Sa isang bahagi ng kanyang talumpati, nanawagan si Kalihim Luna sa lahat na suportahan ang Pang. Quezon at ang kanyang pamumuno. Ayon kay Luna, “*We enter upon the fourth year of the Commonwealth with renewed vigor and greater faith in the final achievement of our long cherished and undying national ideal*” (“PI Peaceful,” 1938).

Ika-15 ng Nobyembre, 1938: Tila ang lahat ay masigla at may “*renewed vigor*” sa pagsalubong sa ikatlong kaarawan ng Komonwelt, maliban kay Pang. Quezon mismo. Sa kasamaang-palad ay may ‘bahagyang’ (*slight*) karamdaman ang mahal na pangulo at nanatili na lamang sa kanyang kama sa araw na ito. Kahalili niya upang dumalo sa opisyal na pagdiriwang ang kanyang kabiyak, ang Unang Ginang.

Liban pa sa pagdiriwang ng anibersaryo ng Komonwelt, ang araw ding iyon ang pagsisimula ng termino ng mga kahahalal pa lamang na mga delegado ng batasan (*Philippine Assembly*).

Nagsimula ang parada para sa araw na iyon bago pa man dumating ang takdang oras na 8:30 NU sa panulukan ng P. Burgos at ng Taft. Ito ay pinangunahan ng Philippine Islands Army Band, kasunod si Tinyente Heneral Vicente Lim, ang *grand marshall* ng parada, at sinundan naman ng 10,000 kalahok na kinabibilangan ng mga kinasasabikang kadete ng Philippine Military Academy (na dating Baguio Military Academy) na dumayo muli mula sa Lungsod ng Baguio, mga tropa ng *First Regular Division* sa Kampo Murphy, isang *special unit battalion*, isang *motorized battery* mula sa Kampo McKinley, isang *division motor unit* mula sa Kampo Dau (Pampanga), at ang mga kadete ng ROTC na siyang pangunahing kinagiliwan ng mga manonood. Pinalakpakan nang husto ang mga kadete mula sa Unibersidad ng Pilipinas, na nanguna sa mga kadete ng Ateneo de Manila, Adamson School of Industrial Chemistry, Unibersidad ng Sto. Tomas, Kolehiyo ng San Juan de Letran,

Philippine Normal School, De La Salle College, San Beda College, Quisumbing School of Technology, American Far Eastern School of Aviation, at Far Eastern University. Sinundan ang parada militar ng paradang pansibiko; pinakatampok dito ang 20 na mga *float* na tinustusan ng mga pamahalaang panlalawigan at mga lungsod na nagpapakita ng kasaysayan ng Pilipinas mula kay Magallanes hanggang sa panahon ng Komonwelt. May 25,000 katao ang naglinya sa kalsadang P. Burgos mula Plaza Lawton patungo sa Luneta upang panoorin ang parada.

Nakarating ang parada sa Luneta mga 10:00 NU, kung saan naroroon ang mga matataas na tao sa lipunan upang masaksihan ang parada sa pangunguna ni Pinunong Komisyonado McNutt. Matapos ang parada, ang pinakahihintay na bahagi ay ang itinakdang pagsasalita ng Pang. Quezon. Ngunit dahil hindi makararating, nagsalita para sa kanya ang bagong Kalihim sa Pananalapi, si Manuel Acuña Roxas. Tinatayang 40,000 katao ang ‘sabik’ (*eagerly*) na nakinig sa kanya nang kanyang banggitin ang mga adhikaing natamo ng pamahalaan at ang kanyang mga papuri para sa Pang. Quezon pawang bilang pangulo at bilang isang tao:

The accomplishments of the Commonwealth are the accomplishments of the Filipino people. But the one man who is deserving of the greatest credit is Quezon—courageous and inspired leader, a statesman of vision and wisdom, a man in whose soul are fused the virtues of highest traits of character of our race, inspiring the people with his great faith in our destiny, he has led the nation during these trying days with great ability and success. We follow his leadership because we believe in him... Quezon—the man, is stronger and greater in influence upon the hearts of the masses than Quezon—the president, because they love him. Though high his station, the people feel close to him, indeed is one of them. Always ready to dispense kindness and justice. He is a hero in their eyes... Power has not dimmed his vision, hardened his heart, nor numbed his sense of right. He was kind to his friends, chivalrous to his enemies and always just to everyone. (“PI Peaceful,” 1938)

Nagpugay din si Kalihim Roxas kay Pinunong Komisyonado McNutt bilang pagpapasalamat niya sa Amerika para sa demokrasya.

Pinagpatuloy ni Kalihim Roxas ang kanyang talumpati sa pagsasabi ng pangunahing pangangailangan sa hinaharap: “*more wealth and harder men.*”

This nation, if it is to survive, must produce more wealth and harder men. We must establish an indigenous economy based on an abundance and a free untrammelled interchange of the fruits of labor among producers. The President recently stated the compelling need of the hour when he appealed for a regeneration of the character of the Filipinos.

Sa pagpapatuloy ng kanyang talumpati, binanggit ni Kalihim Roxas ang sa kanyang tingin ay ang napapanahong mensahe para sa kaarawan ng Komonwelt: “*The gospel of the hour is work, strenuous work, fruitful work.*” Ang “paggawa” ay dapat maituro sa mga paaralan at sa mga tahanan hanggang maging bahagi ito ng ating pagkatao. Sinabi ni Roxas (1938) na “*Only through work can we build a strong national economy that shall be adequate to insure the well-being of the people and the fiscal requirements needed to safeguard our national integrity.*”

Ayon sa editoryal ng *Manila Bulletin* kinabukasan, nagbigay ang talumpati ng impresyon na kinikilala naman nito ang mga natamo ng pamahalaan, ngunit hindi sa paraang nagsasabi na natamo na ang pinakamimithi, at sa katunayan, itinuro pa nito ang landas tungo sa pinakamimithing iyon—ang ebanghelyo ng paggawa—“*strenuous work, fruitful work, was preached*” (“Gospel of Work,” 1938).

Sa oras na 4:00 NH, bilang kahalili ng Pang. Quezon, ang Unang Ginang ay naglagay ng batong panulukan sa Arkong Pagpupugay sa Komonwelt sa may pamulukan ng P. Burgos at Taft, na dinaluhan ng mga matataas na pinuno at ng mga bagong halal na delegado ng batasan. Ibinaon kasama ng batong panulukan ang iba’t ibang alaala ng pagdiriwang ng anibersaryo—mga katitikan ng University of the Philippines Alumni Association, mga proklamasyon ng mahal na pangulo, mga batas na naipasa ng batasan, mga selyo, mga barya, at ang mga pahayagan sa araw na iyon. Sa talumpati ng Alkalde ng Lungsod ng Maynila Juan Posadas, pinuri niya ang Pang. Quezon at binanggit ang kasaysayan ng arko at ang mga balaking magtayo ng isang malaki at kakaibang istruktura na magpapakita ng “diwang nagkakaisa” ng mga Pilipino.

Sa oras na 8:00 NG, nagkaroon ng pagtatanghal ang Philippine Army Band sa Lumang Luneta, na sinundan naman sa oras na 9:00 NG ng isang *fireworks display* sa may Bagong Luneta (“Marching Men,” 1938).

Hindi nakaligtaan ang pagtatanim ng puno para sa anibersaryo. Nagtanim ng puno sa araw na iyon ang Punong Mahistrado Avanceña sa Plaza McKinley (na ngayon ay Plaza Roma sa harapan ng Katedral ng Maynila).

Ibinalita rin ng pahayagang *Manila Bulletin* ang iba't ibang paraan ng pagdiriwang ng kaarawan ng Komonwelt sa mga piling lugar sa buong Pilipinas.

Sa lalawigan ng Rizal, lahat ng mga bayan ay nagdiwang sa pamamagitan ng mga parada, mga programang pang-literatura at pang-musika, mga pagpupulong-pulong upang pakinggan ang mga talumpati sa radyo, at ang pagtatanim ng mga punong Komonwelt. Nagkaroon din ng mga Sayawang Komonwelt sa bawat bayan.

Sa Lingayen, Pangasinan, nagkaroon ng paradang pang-militar at pansibiko na nilahukan ng mga opisyal ng mga pampublikong paaralan, mga mag-aaral, at mga kadete na umabot ng mga 2,000 katao. Nagmartsa sila mula Pangasinan High School hanggang sa kabayanan.

Nakita naman sa San Fernando, Pampanga ang pinakamahabang paradang pang-militar at pansibiko na nilahukan ng dalawang batalyon ng hukbong katihan mula sa Kampo Dau at sa San Fernando Training Camp, at ng ilang mga *constable*. Nakipagdiwang naman ang taumbayan sa pamamagitan ng paglalagay ng mga bandila ng Pilipinas at ng Estados Unidos sa mga tahanan, sa mga kotse, sa mga poste ng telepono at kuryente, at sa mga tindahan. Ang mga pagdiriwang ay pinangunahan nina Gobernador Sotero Baluyut at ni Kinatawan Eliggio Lagman, na kapwa pinuri ang Pang. Quezon at ibinandera ang mga natamo ng Pamahalaang Komonwelt.

Mga magagandang mga *float* naman mula sa iba't ibang mga tanggapan ng lokal na pamahalaan at mga negosyo ang lumahok sa parada sa Legaspi. Nagtalumpati ang Ama ng Albay, si Gobernador Manuel M. Calleja, sa plasa ng bayan.

May 4,000 katao ang nakilahok sa mga pagdiriwang sa Naga, Camarines Sur at nakinig sa mga talumpati nina Kinatawan Francisco Celebrado, na nagbandera sa mga natamo ng pamahalaang Komonwelt sa loob ng tatlong taon, at ni Gobernador Andres Hernandez, na hinimok ang mga mamamayan na laging magbigay ng suporta sa administrasyon.

Ika-15 ng Nobyembre, 1939: Pilipinisasyon ng Kalakalan

Tila nagkaroon ng kaagaw ang pagdiriwang ng ika-apat na kaarawan ng Komonwelt. Sa araw ding iyon, magbubukas ang pinag-uusapang pelikulang *Wizard of Oz* sa Teatro Ideal sa Maynila.

Sa bisperas ng pagdiriwang, na ginawang bahagi ng dalawang araw na paggunita, dalawang magkaibang talumpati, mula sa dalawang magkaibang opisyal, mula sa dalawang magkaibang istasyon, ang narinig ng sambayanan. Ngunit may iisang paksa ang mga talumpati: ang apat na taong pagpupunyagi ng Komonwelt.

Ang ibinandera ng talumpati ng Pangalawang Pangulo Osmeña (1939), na napakinggan sa KZRH, ay ang programa para sa Katarungang Panlipunan ng Pamahalaan at ni Pang. Quezon:

The fundamental thought underlying the government policies in the past year and indeed, throughout the entire four years of the Commonwealth period, is that of social justice... The goal is to give the common people an opportunity to attain economic stability and moral strength to be happy and contented. [The initial years of the Commonwealth] devoted to the reorganization of the government, a reorientation of our policies, and the formulation and initiation of a comprehensive plan for national defense. Last year, the Commonwealth government devoted special attention to formulating an economic and financial program of far-reaching scope and significance. The political phase of our struggle for freedom is ended; the capacity of our people to absorb democratic ideals and to manage the machinery of democracy had been proved; our right to be independent is recognized. It is in the economic field that a great deal of work still lies ahead of us. In this task we cannot, we must not fail.

Samantala, napakinggan naman ng sambayanan ang tinig ni Ispiker Yulo (1939) sa KZRM na nagpapahayag na ang tungkulin ng pamahalaan ay lumalago na sa bawat indibidwal:

One of the most important and enduring accomplishments of the first years of the Commonwealth is the spiritual growth of our people, their increasing faith in their government, and their growing realization of their duties to that government and of their corresponding rights to equal protection in their struggle for a decent

means of livelihood. No other nation in history has treated a subject people the way the United States of America has treated us, and it is proper that today, we pay tribute to her for she allowed us to grow in democratic awareness and strength.

Isa sa mga unang pagbati na natanggap ng pamahalaan ay nagmula sa *Marquis* ng Tokugawa sa Hapon, isang bansa na dalawang taon lamang ang lilipas ay sasakupin ang Pilipinas.

Para sa pagdiriwang, pumili ang komite para sa selebrasyon ng mga huwarang mga Pilipino at ginawaran ng mga parangal para sa *Acts of Heroism, Social Work, New Industries at Scientific Discovery*. Isa sa mga pinarangalan si Dr. Pedro Lantin ng Maynila sa pagkakatuklas niya ng bagong gamot para sa *typhoid fever*—“*sanguination, transfusion treatment in typhoid*”— na kinilala na ng mga awtoridad sa larangan ng medisina sa daigdig. Tampok din sa pagdiriwang ang paglabas ng mga selyong paggunita sa ika-apat na taon ng Komonwelt, at ang kampanya upang mangalap ng pondo, ang *Commonwealth Triumphal Arch Fund*, na magiging katuparan ng naipangako noong isang taon.

Sa bisperas din ng anibersaryo nagdiwang ang maraming mga lokal na pamahalaan sa buong bansa.

Sa San Juan del Monte at sa Mandaluyong, Rizal, nagkaroon ng parada ang mga lalaking iskawt, programang pang-literatura at pang-musika, at mga talumpati. Naging panauhing pandangal si Gobernador Eulogio Rodriguez, Jr.

Sa Pasay, nagkaroon ng isang malaking pampublikong pagpupulong. Ang paksa: ang mga natamo ng administrasyon ni Quezon.

Sa Kabite, walang pangkalahatang pagdiriwang dahil sa kakulangan ng pondo, bagama't idineklarang walang pasok sa araw na ito. Ngunit ang mga estudyante, mga magulang, at mga guro ng Mataas na Paaralan ng Kabite, kasama ang mga opisyal ng pamahalaan, ay nagkaroon ng simpleng pagdiriwang kung saan nagtalumpati si Kinatawan Manuel S. Roxas at, tulad ng inaasahan, pinuri niya si Quezon at ang iba pang mga pinunong pambansa.

Sa Tuguegarao, nagtakda ng malaking parada sa Ika-15 ng Nobyembre.

Sa Sta. Cruz, Laguna, naglabas ng sirkular si Gobernador Arsenio Bonifacio sa lahat ng bayan upang magkaroon ng nararapat na pagdiriwang, at ang magiging sentro ng pagdiriwang ay ang bayan ng Sta. Cruz.

Hindi lamang sa loob ng bansa ipinagdiwang ang ika-apat na kaarawan ng Komonwelt. Sa unang pagkakataon, nagkaroon ng pagdiriwang sa Estados Unidos mismo. Ang tanggapan ng *resident commissioner* sa Washington D. C. ang naging sentro ng pagdiriwang na pinangunahan ni Komisyunado J. M. Elizalde. Si Katuwang na Kumisyunado Camilo Osias ang nanguna sa mga pagdiriwang sa Chicago, habang si Francisco Varon sa Stockton, si Mauro Baradi sa Lungsod ng Nueva York, si Sebastian Ugarte sa Boston, si Manuel Adera sa Detroit, at si Dr. Antonio Villarama, na inoobserbahan ang pamantasang Johns Hopkins sa mga panahong iyon, sa Philadelphia, ang nanguna sa mga pagdiriwang na nilahukan ng komunidad ng mga Pilipino sa Estados Unidos (Minera, 1939).

Umaga ng Ika-15 ng Nobyembre, 1939: Tinatayang 40,000 hanggang 50,000 ang nagtungo sa Luneta upang mapanood ang taunang parada at mapakinggan ang talumpati ng Pang. Quezon.

Nagsimula ang parada sa oras na 9:00 NU. Pinangunahan ni Tinyente Heneral Basilio Valdez ang 11,000 na nakilahok sa martsa na binubuo ng mga istap; mga dumayong kadete mula sa Philippine Military Academy na pinalakpakan ng madla dahil sa kanilang pagiging postura, suot ang kanilang mga abo at puting mga uniporme na tulad ng sa mga kadete sa West Point; mga *motorized artillery units* mula sa Kampo Dau; at mga yunit ng ROTC na sa unang pagkakataon ay nakabihis na parang mga *regular troopers*, na nakita ng madla sa unang pagkakataon. Nagmula ang mga yunit ng ROTC sa mga paaralang Unibersidad ng Pilipinas, Ateneo de Manila, San Beda, De La Salle, Adamson University, Unibersidad ng Sto. Tomas, at Far Eastern University. Sa oras na 10:20 NU, tinapos ng mga eroplano ng Philippine Army Air Corps ang paradang pang-militar sa pamamagitan ng paglipad sa ibabaw ng entablado sa tatlong pormasyong titik-V.

Matapos ang parada, ang pinakahihintay ng lahat: ang talumpati ng Pang. Quezon, na narinig ng buong Pilipinas sa pamamagitan ng radyo.

Ang talumpating di-inihanda (*extemporaneous*), na binigkas sa Tagalog, ay nagpahayag ng dalawang bago at makabayang mga patakaran: Una, ang paglalagay ng malaking bahagi ng kalakalang tingian (*retail*) sa Pilipinas sa kamay ng mga Pilipino, upang sa hinaharap ay tuluyan nang mapasakamay nila ang kontrol nito; at ang pangalawa, ang pag-oorganisa ng mga industriyang Pilipino para sa kanilang kagalingan at proteksyon, at upang ang mga magsasaka at manggagawa ay mag-ani ng mas malaking bahagi sa mga katas ng kanilang mga pagsisikap.

Bilang paunang hakbang, inutusan na ng Pang. Quezon ang Lungsod ng Maynila na huwag nang magbigay ng panibagong mga lisensya sa mga dayuhang mga mangangalakal, habang maaaring magpatuloy pa ang mga mayroon nang lisensya ngunit hindi na dapat ito pag-ibayuhin. Inudyok din niya ang pagtatatag ng mga kooperatibang pang-agrikultura at pang-industriya.

Ibinandera rin ni Pang. Quezon ang mga natamo ng Komonwelt sa lumipas na taon—mga pagsulong sa mga balakin sa tanggulang-bansa, ang pagpapalawak ng Dewey Blvd., ang pagtatag ng pinapanukalang Lungsod Quezon, mga malalaki at malalapad na mga kalsada, bagong paraan ng pagpapalano ng lungsod, mga *public improvements* sa Mindanao, at ang pagtanggap ng pamahalaan sa 20,000 mga guro na nagpapakita ng pagpapahalaga sa edukasyon. Ayon sa kanya, ginagawa ng pamahalaan ang lahat upang ang bawat Pilipino ay mamuhay tulad ng isang tao, at hindi tulad ng isang hayop, subalit hindi pa umaabot sa mas nakararami sa sambayanan ang programa sa Katarungang Panlipunan. Ipinaliwanag niya na kailangan ng sapat na panahon upang maisakatuparan ito at inihalintulad ang pagtatatag ng nasyon sa muling pagtatayo ng isang bahay, na kailangan munang wasakin ang mga lumang istruktura upang makabuo ng bago.

Biro ng Pang. Quezon (1939), *“If I were God, which I am not, I would make everybody rich.”*

Sa araw na iyon, nakatanggap ang pamahalaan ng samu’t saring pagbati para sa ika-apat na kaarawan ng Komonwelt mula kina J.M. Elizalde, G. Enosawa ng bansang Hapon, at ang Tsinong *Consul General* na si C. Kuangson Young. Nagpadala rin ng pahatid ang Pangulo ng Estados Unidos, Franklin Delano Roosevelt, kung saan pinuri niya at sinabing nagagalak siya sa apat na taon ng mga tagumpay ng Komonwelt. Maging ang dating Gobernador Heneral na si Frank Murphy ay nagpakita ng kagalakan para sa Pilipinas (*“Roosevelt Has Praises,”* 1939).

Bagama’t may mga pag-ulan na naganap, nanatili ang marami upang panoorin sa Bagong Luneta ang *fireworks display* habang ang iba naman ay nasa Rizal Memorial Stadium upang panoorin bandang 9:00 NG ang pagtatanghal ng PMA Band (Cid, 1939).

Ang pagdiriwang naman sa Cebu ay naging isang debate sa pagitan ng Dating Senador Filemon Sotto at Kinatawan Hilario Abellana. Unang nagtalumpati si Sen. Sotto na nagsabing may posibilidad na madamay ang Estados Unidos sa digmaan sa Europa, at delikado ito para sa Pilipinas.

Tinapon naman ni Kinatawan Abellana ang kanyang inihandang talumpati upang sagutin si Sen. Sotto, na ang Estados Unidos ay isang bansang hindi pala-away.

Samantala, sa Sta. Cruz, Laguna, bagama't nagkaroon ng parada, *athletics*, at programang pang-literatura at pang-musika, hindi nagkaroon ng pormal na pagdiriwang maliban sa pagsasama-sama ng mga taumbayan sa plasa upang makinig sa talumpati ng Pang. Quezon ("Re-examination," 1939).

Marami ang nagbigay ng reaksiyon sa ipinahayag ng Pang. Quezon na Pilipinisasyon ng kalakalan. Nagpakita naman ng pagkadismaya ang maraming mga dayuhang mangangalakal sa mga lalawigan. Tinawag ng mga "alien", na kinabibilangan ng mga Tsino, Hapones at mga Hindu, ang bagong patakaran bilang "*anti-foreign, undemocratic, unfair, discriminating, and unfeasible.*"

Sa Tayabas, ang lalawigang pinagmulan ng Pang. Quezon, hindi umano nasorpresa ang mga dayuhang mangangalakal at sinabi ng mga itong masaya silang aalis kung kinakailangan. Sama-sama namang nagbunyi ang mga Pilipinong mga mangangalakal. Pinakakinakabahan sa lahat ang mga Tsino habang duda naman ang kanilang mga paroklyano. Ayon sa kanila, ang mga mangangalakal na Tsino ay pinapahintulutan ang matagal na pagbayad sa utang, nagbibigay pa ng mga libreng mga bagay-bagay, at may kasama pang mga serbisyong personal tulad ng pagbubuhay ng mga mabibigat na produkto patungo sa kanilang mga tahanan lalo na sa mga babae, matatanda at mga bata, at duda sila kung maibibigay ito ng mga Pilipinong mangangalakal.

Sa Tarlac, Tarlac, kilalang balwarte ng mga mangangalakal na Tsino, malakas ang pagtutol sa iminungkahi ng mahal na pangulo. Bagama't ayaw magpaunlak sa panayam para sa publikasyon ang pangulo ng *Chinese Chamber of Commerce* na si Ricardo Baluyot, nagpahayag ng hindi pagsang-ayon ang mga prominenteng mga mangangalakal. Ayon kay Yoshioro Tagashira, may-ari at tagapamahala ng dalawang *bazaar*, ang patakaran ay 'anti-dayuhan.' Ayon kay Go Ching Ho, may-ari ng mga *bazaar* na Liwayway at Standard, ang patakaran ay hindi makatwiran para sa mga dayuhan na sa katunayan ay nagsusulong sa lokal na kalakalan. Ang patakaran ay isang "*death blow to retail business,*" para kay Jose Chan Tong. Ayon naman kay W.P. Hing ng Oriente Hotel, hindi maisasakatuparan ang ganitong patakaran dahil walang bansa sa daigdig ang may ganitong patakaran. Ayon naman kay David Gutierrez, *commercial supervisor-at-large* ng Bureau of Commerce na

sumasakop sa Bulacan, Pampanga, Nueva Ecija at Tarlac, makakabuti ang patakaran para sa mga Pilipino na sa mga panahong iyon ay hinaharap ang isang matinding kompetisyon laban sa mga dayuhan.

Sa Sta. Cruz, Laguna, sigaw ng dayuhan, ang patakaran ay “*undemocratic*”; sa Cavite, “*foreigners upset*”; sa Malolos Bulacan, “*storekeepers shocked*”; sa Caloocan, ang mga dayuhan ay “*vigorously opposed*”; at para sa mga taga-San Fernando, Pampanga, “*unpractical*” (“Quezon Prepares Nation,” 1939).

Ika-15 ng Nobyembre, 1940: Pakitang Lakas Sa Kabila ng Digmaan

Muli, dalawang araw na ipinagdiwang ang ika-limang kaarawan ng Komonwelt. Maagang nagpadala ng pagbati ang Pinunong Komisyonado ng Estados Unidos Francis Bowes Sayre, at ang admiral ng *Asiatic Fleet* na si Thomas C. Hare.

Sa bisperas ng anibersaryo, pinasinayaan ng Unang Ginang Aurora Aragon-Quezon ang isang panandang pangkasaysayan sa bahagi ng Gusali ng Lehislatura kung saan napasinyaan ang Komonwelt. Sinaksihan ito nina Pang. Quezon, Pangalawang Pangulo Osmeña, at iba pang mga mahahalagang tao sa lipunan.

Kinagabihan, sa *auditorium* ng pamantasang Ateneo de Manila, isa sa mga nagwagi sa patimpalak pang-literatura si Raul Manglapus ng Ateneo para sa kanyang talumpating “*His Excellency, Labor*” (“Show Of Military Might,” 1940).

Nagtalumpati rin ang ilang miyembro ng gabinete ng Pang. Quezon sa iba’t ibang istasyon ng radyo. Pumapaloob sa dalawang paksa ang kanilang mga talumpati—pagmamalaki sa mga tagumpay ng nakaraan, at mga pag-aalinlangan sa mangyayari sa kinabukasan.

Sa KZRH, nagsalita si Kalihim Panloob Rafael Alunan na tagapangulo ng komite para sa anibersaryo. Sa kanyang talumpati, sinabi niya na sa ilalim ng Pamahalaang Komonwelt mayroong, “*solid foundation of the happiness and contentment obtaining in the Philippines—a paradise in a world of war and chaos.*” Ayon din sa kanya, nararapat lamang ang pagkakaroon ng sistemang edukasyunal na katulad ng sa Amerika na nagpapahalaga umano sa “*freedom of opportunity to all, freedom [of] worship, race, equality and the relationship of the individual to the state and the state to the individual.*” Ang pinakadakilang natamo ng pamahalaang Komonwelt ayon sa kanya ay ang paglipat ng mga magsasaka patungong Lambak ng Koronadal sa Cotabato

na pinamahalaan ng National Land Settlement Administration. Ito raw ay isang “*ideal community of independent farmers, free, contented and happy, living in their own homes, tilling their own lands, really and truly independent, socially, economically, and politically.*” Hindi nakita ni Kalihim Alunan na isa ito sa magpapalawig ng tunggaliang Kristiyano at Muslim sa Mindanao sa darating na mga panahon.

Sa KZRM naman, nagtalumpati ang kalihim ng bagong-tatag na Kagawaran ng Tanggulang-Bansa na si Teofilo Sison, at ipinagmalaking sa programang tanggulang-bansa na pinag-isipan katuwang sina Hen. Douglas MacArthur at mga kasama, “*no backward step in our defense policy has been taken, nor any substantial alteration in our defense program has been made.*”

Sa KZRF naman, nagtalumpati ang Kalihim ng Pananalapi Manuel Roxas. Ayon sa kanya:

We are on trial to prove whether we are worthy of freedom or whether we are merely fit to be the subjects of a government that is not our own. We cannot be indifferent to these national dangers; we cannot procrastinate in meeting them.

Para sa kanya, upang maatim ang mga minimithi: “*We must banish frivolity, individually and collectively, and comprehending the vital questions that confront us, earnestly seek to solve them with courage and manly determination.*” Tinalakay din niya sa kanyang talumpati ang suliranin sa kawalan ng trabaho at ang epekto ng digmaang pandaigdig sa lumalalang sitwasyon sa bigas.

Sa KZIB naman, nagtalumpati ang Kalihim ng Agrikultura at Komersyo, si Benigno Aquino, Sr. at ibinandera ang iba’t ibang hakbang ng lehislatura at ng ehekutibo sa pagpapabuti ng kalagayan ng “*common tao*”: disenteng sahod, paninirahan sa mas mainam na mga tahanan at pagtrabaho sa mga mas mainam na mga kalagayan, at ang pagiging abot-kamay para sa mga tao ng mga pasilidad para sa sanitasyon at medisina na hindi pa naisakatuparan kailanman.

Maging ang mga baryo ay bumuti rin ang kalagayan, ayon kay Kalihim Aquino, sa pagkakaroon ng pinalawak na patubig, mga paaralan, at mga kalsada.

Ang komersyo at industriya ay hindi pinabayaan ng pamahalaan, ayon kay Kalihim Aquino, sapagkat pinalawak ang mga pasilidad na nagpapautang na makikita sa pagtatag ng *Agriculture and Industrial Bank*, at

pinantay ang kita ng mga empleyado at ng karaniwang tao upang hindi maantala ang kakayahan nito upang bumili ng mga produkto.

Kapansin-pansin din, ayon kay Kalihim Aquino, ang pagpapalakas ng pambansang pagkakaisa dahil diumano sa mas malapit na ugnayan ng mga Kristiyano at hindi-Kristiyano na katuparan ng minimithing nasyunal na kaisahan. Sa nakaraang taon, ang Mindanao ay nabiyayaan ng 1,521 kilometrong mga kalsada (258.6km ang *first class*, 853.6km ang *second class*, at 408.8km ang *third class*) na nagpapatunay na pinagtutuunan din ng pansin ng Komonwelt ang ‘lupang pangako’ (“Pride In Achievement,” 1940).

Inihanda rin ng mga lokal na pamahalaan ang kanilang mga pagdiriwang para sa araw ng anibersaryo. Nagplano ang mga taga-Batangas, Batangas na magkaroon ng parada, *mass calisthenics*, *folk dances*, mga palarong atletiko, pampublikong mga sayawan, mga patimpalak sa pagandahan, at programang pang-literatura at pang-musika na pangungunahan ng alkalde nilang si Juan Buenafe at lalahukan ng mga tanggapan ng pamahalaan, mga paaralan, mga sundalo at mga konstable, mga negosyo, at mga industriya. Ilang mag-aaral ang naghanda upang magpakita ng mga plakard kung saan inilalarawan ang mga pagsulong na natamo ng Komonwelt, at itinakda rin ang isang paligsahang pang-militar at pang-atletiko sa Quezon Memorial Stadium. Sa Lucena, Tayabas, sa lalawigan ng Pang. Quezon, nagkaroon ng mga parada na kinatampukan ng mga *float* na simbolikong nagpapakita ng mga natamo ng Komonwelt. Nagkaroon naman ng mga *convocation* sa hapon na tumalakay sa kung ano na ang natamo ng nasyon, tulad ng naganap sa Mataas na Paaralan ng Tayabas kung saan nagsalita ang isang Francisco Salazar na instruktur sa kasaysayan, bilang pangunahing tagapagsalita ukol sa mga kasalukuyang kaganapan sa bansa tungo sa pagsasarili.

Umaga ng Ika-15 ng Nobyembre, 1940: Kakaiba ang naging paggunita sapagkat ginanap ito, hindi sa tradisyunal na Luneta sa Lungsod ng Maynila, kundi sa itinatag na Lungsod Quezon. Ang tema ng programa ay ang pagpapakita ng lakas pang-militar ng Pilipinas, upang ipamalas ang natamong pagsulong ng *National Defense Program*. Ito ay tila isa ring pagtitiyak sa mga Pilipino na kayang ipagtanggol ng pamahalaan ang nasyon kung sakaling madamay sa mga digmaang nagaganap sa daigdig.

Dahil sa pagdiriwang, nakita ng maraming tao na hindi pa nagagawi sa lugar na iyon ang pinagmamalaki noon na *Sta. Mesa Heights* na nasa gawing España, at ang kalsada patungong Diliman (Quezon Ave.) sa bandang *boundary* ng Maynila at Lungsod Quezon, na patatayuan ng mga tahanan. Ang *section three* ng subdibisyon ay tinawag na *mansion site* kung saan nakabili

na ng lupa ang ilang mga prominenteng tao tulad nina Claro Recto, Gil Puyat, Gob. Eulogio Rodriguez, Jr., Eulogio Rodriguez, Sr., atbp. Ang daloy ng trapiko patungo at mula Lungsod Quezon ay inilarawan na maayos dahil sa pagmamando ng pinagsamang pwersa ng mga pulisya ng Maynila at Lungsod Quezon at ng mga Boy Scouts.

Ipinagmalaki rin ang pagdiriwang na gaganapin, ang pinakamalaking paradang pang-militar na namalas mula nang maitatag ang Komonwelt. Nagsimula ito 9:00 NU nang dumating ang Pang. Quezon sa *grandstand* sakay ng isang *crack motorized battery ng 75 mm field artillery* mula Kampo Dau na dumaan sa mga kalyeng Azcarraga, Morayta, at España. Kasama niya ang mga miyembro ng kanyang gabinete at ang kanilang mga kabiyak. Mga 50,000 katao ang dumating upang gunitain ang ika-limang kaarawan ng Komonwelt.

Nagsimulang magmartsa ang 14,000 mga kalahok mga 9:10 NU, kalahating kilometro sa timog ng *grandstand*. Pinangunahan ito nina Komandante Heneral Basilio J. Valdez, ang *grand marshall* at ng kanyang istap, at ni Brigadyer Heneral Vicente Lim, ang *commanding general* ng hukbong katihan at ng kanyang istap. At tulad ng nangyayari taun-taon, kinasabikan at pinalakpakan ang mga kadete ng Philippine Military Academy mula sa Lungsod ng Baguio. Sinundan sila ng mga tropa mula sa Kampo Murphy, isang *specialized unit* mula sa Kampo McKinley, isang *artillery regiment* mula sa Kampo Dau, at ang mga yunit ng ROTC mula sa Unibersidad ng Pilipinas (10 kompanya), Far Eastern University (8 kompanya), Ateneo de Manila (2 kompanya), Adamson School of Engineering (1 kompanya), Unibersidad ng Sto. Tomas (4 na kompanya at isang *motorized unit*), Kolehiyo ng San Juan de Letran (2 kompanya), Philippine Normal School (2 kompanya), Philippine School of Arts and Trade (5 kompanya) at Quisumbing School of Technology (1 kompanya). Sa pagtatapos ng parada, tatlong iskwadra ng mga eroplano ng hukbong katihan ang lumipad patungo sa direksyon ng *grandstand* at nagpormang titik-V.

At kahit nandoon ang Pang. Quezon, tila masama ang pakiramdam nito kaya ipinabasa na lamang niya ang kanyang talumpati sa kanyang kalihim na si Jorge B. Vargas. Sa talumpati ng pangulo, kanyang sinabi na marapat lamang na ipinagdiriwang ang ika-limang anibersaryo ng Komonwelt sa pamamagitan ng paglalagay ng batong panulukan sa magiging gusaling Kapitolyo na nagpapakita na muling iniaalay ng bansa ang sarili sa pagtataguyod ng demokrasya at kasarinlan. Itinatag ang “*People’s House*” na magiging gusali ng batasan sa panahong ang buong mundo ay nasa digmaan,

o nasa banta ng digmaan, dahil sa salungatan ng mga pulitikal na ideolohiya, na nagpapakita lamang ng hindi maalog na pananampalataya natin sa pagtatagumpay ng kalayaan, demokrasya, at katarungan.

Larawan 2. Ang paglalagay ng batong panulukan para sa planong gusali ng Kongreso / Pagtanim ng puno ng Unang Ginang na si Mrs. Quezon. (Manila Bulletin. Ika-16 ng Nobyembre 1940 p. 4)

Ayon sa Pang. Quezon, sa pagtatapos ng unang hati ng paghahanda para sa kasarinlan, bagama't nangangalahati pa lamang, naipakita na ng mga Pilipino na kaya na nilang pangasiwaan ang kanilang mga sariling mga alalahanin.

At muli, nagpahayag ang Pang. Quezon (1940) ng pagpapasalamat at katapatan sa Estados Unidos:

As we rededicate ourselves today to the cause of democracy and independence, let us pledge anew our loyalty to the government and people of the United States and make patent once more on eternal gratitude to the great American Nation under whose benevolent guidance we have attained the blessings of liberty, justice and security.

Matapos ang talumpati ng pangulo na binasa ni Kalihim Vargas, inilagay ng Pang. Quezon sa isang tansong lalagyan ang isang sobreng naglalaman ng mga kopya ng Batas Tydings-McDuffie at ng Saligang Batas ng Pilipinas (1935), habang inilagay naman ni Pangalawang Pangulong Osmeña ang isang sobreng naglalaman ng mga kopya ng Saligang Batas ng Malolos, ang Tratado ng Paris, Philippine Bill ng 1902 at ang Batas Jones. Naglagay din ng mga mahahalagang dokumentong pangkasaysayan ang iba pang matataas na opisyal ng pamahalaan. Nanalangin muna si Obispo Cesar Ma. Guerrero bago ibaon ang lalagyanang tanso sa batong panulukan para sa itatayong Kapitolyo na pinangunahan ng mag-aasawang Quezon at Osmeña kasama si Punong Mahistrado Avanceña. Ngunit hindi maitatayo kailanman ang Kapitolyong pinasinayaan.

Matapos noon, binasa ni Kinatawan Quintin Paredes ang mensahe ng Tagapagsalitag José Yulo na nasa Washington D.C. sa mga panahong iyon. Ayon sa mensahe ni Yulo, muli siyang nabuhayan sa kanyang pananampalataya sa demokrasya sa paglalagay ng batong panulukan sa magiging Kapitolyo, na muling nagpapatunay ng kabutihan ng isang pamahalaang popular bilang pinakamabisang paraan upang isulong ang kasaganahan at kasayahan ng sandaigdigang.

Nagkaroon din ng pagkakataon si Floor Leader Paredes na basahin ang sariling talumpati, kung saan kanyang sinabi na ang mga pagsulong ng pamahalaan sa loob ng limang taon ay matatawag na “*monumental*,” at maikakabit ang tagumpay na ito sa Pang. Quezon, na sa kanyang pamumuno at pagiging makabayan ay may “*absolute faith and confidence*” ang sambayanang Pilipino.

Matapos noon, tumungo ang mga panauhin sa pagtatayuan ng Unibersidad ng Pilipinas kung saan itinanim ng Unang Ginang ang puno para sa ika-limang anibersaryo ng Komonwelt. Inalalayan siya ni Propesor Pedro Franco at ng Direktor ng Bureau of Forestry Florencio Tamesis. Ito

ang nagsilbing hudyat ng pagtatapos ng mga pagdiriwang sa Lungsod Quezon (“Loyalty Pledge,” 1940).

Ngunit hindi pa tapos ang kasiyahan sa Maynila: Mula 6:30 hanggang 7:30 NG, nagkaroon ng pagtatanghal ng mga banda sa Lumang Luneta; mula 7:30 hanggang 8:30 NG, nag-ere ang isang espesyal na edisyon ng regular na programang pang-radyo, ang *Voice of the Commonwealth*; sa oras na 8:30 NG, pinarangalan ng Pang. Quezon mismo ang mga nagwagi sa patimpalak pang-literatura sa *auditorium* ng pamantasang Ateneo de Manila; at sa oras na 9:00 NG ay nagkaroon ng isang pagtatanghal ang Philippine Military Band sa Rizal Memorial Stadium.

Sa mga pahayagan, nagsulatan pa ang Pang. Quezon at ang Pinunong Komisyonado Sayre at nagpalitan ng maiinit na pagbati para sa anibersaryo. Sa katunayan, sila ay magkatunggali. Marahil, makikita ang tunggaliang ito sa pagpapadala lamang ng kinatawan ni Pinunong Komisyonado Sayre sa mga pagdiriwang para sa anibersaryo.

Ika-15 ng Nobyembre, 1941: “*Total Effort and Total Sacrifice*”

Sa panahon ng pagdiriwang para sa ika-anim na kaarawan ng Komonwelt, katatapos lamang ng halalan sa pagkapangulo. Nang magkaroon ng pag-amyenda sa Saligang Batas, muling tumakbo ang Pang. Quezon, at kahit hindi pa tapos ang bilangan, nakikita na sa mga resulta na nahalal siyang muli bilang Pinuno ng Pamahalaang Komonwelt ng Pilipinas (“Quezon Vote,” 1941).

Sa bisperas ng araw ng anibersaryo, nagsalita si Ispiker Yulo sa radyo (“Commonwealth Celebrate Today,” 1941). Binalikan niya ang pangako ng inagurasyon anim na taon na ang nakalilipas, at nagpapatunay lamang ang desisyon ng tao sa nakaraang halalan na hindi sila nabigo:

[These times demand] a careful inventory of our past work and the formulation of plans to carry out the renewed charge that our leaders and our party have just received from the people.... As we look back to that day, our first impulse is to ask ourselves, how has our country fared under the Commonwealth, and has the government justified the fond expectation of our people? Fortunately for us, the country and the people themselves have passed judgment upon this very question, for in the national elections just held, they have once more entrusted the powers of government to the men and to the

party whom they have charged with the initial work of nation-building since the inaugural ceremonies that bright morning exactly six years ago. Of course, in all sincerity, we must admit that in the execution of policies of the Commonwealth, perhaps there may have been instances of error or shortcomings, but this is to be expected in any undertaking which must depend on the inevitable fallibility of man. However, taking everything as a whole, even the most critical must concede that all in all the batting average of our Commonwealth government to date had been way above par. (Yulo, 1941)

Kinabukasan, Ika-15 ng Nobyembre, 1941: Kakaiba muli ang magiging paggunita, na bagama't muling ibinalik sa Lungsod ng Maynila ang pagdiriwang, sa hapon naman ginanap ang parada para sa ika-anim na kaarawan ng Komonwelt sa halip na sa umaga.

Bago pa man ang takdang oras na 2:30 NH, dumating ang Pang. Quezon at ang Unang Ginang sakay ng isang *armed artillery battery* mula sa Kampo del Pilar, habang ang kanilang mga anak ay lulan ng isang kotse. Ito ang pinakaunang pagkakataon na nasilayan ng publiko ang Pang. Quezon matapos ang ilang buwan.

Nakasama ng mga Quezon sa *grandstand* si Komisyonado Sayre, ang mag-aasawang Osmeña at MacArthur, si Punong Mahistrado Avanceña, at si Ispiker Yulo. Kasama ang 50,000 mga manonood na nagtungo sa Luneta, at 30,000 naglinya sa mga kalsada upang makibahagi sa pagdiriwang, pinanood nila ang paradang isinalarawan bilang mahaba at *“impressive.”* Nagsimula ang martsa ng 40,000 mga kalahok (15,000 na rito ay mga kadete ng ROTC) sa P. Burgos sa harapan mismo ng Gusali ng Lehislatura. Tulad nang sa mga lumipas na mga anibersaryo, kabilang sa mga kinapanabikan ng mga manonood ang mga kadete mula sa Philippine Military Academy, ang First Regiment Divison, ang mga konstable, at 22 yunit ng ROTC. Ang Civilian Emergency Administration na nasa ilalim ng Pangalawang Kalihim ng Paggawa José Figueroa ang may pinakamalaking delegasyon. Mayroon din mga *float* mula sa Unibersidad ng Pilipinas at Unibersidad ng Sto. Tomas na nagpupugay sa mga nagawa ng administrasyon.

Bandang 4:00 NH nang biglang tumiwalag ang mga yunit ng Manila Fire Department mula sa parada. Sabay sa kanilang paghagibis ang pagpapatunog ng kanilang mga malakas na sirena. Ang kanilang pakulo ay pinagkaguluhan ng mga tao (*“caused a stir”*) ayon sa mga pahayagan (*“Thousands View,”* 1941).

Matapos ang parada, mga 5:00 NH, umalingawngaw ang tinig ng Pang. Quezon na nagtalumpati hindi lamang sa harapan ng madla, kundi sa harapan ng tila isang pulutong ng mga mikropono. Una siyang nagsalita sa Tagalog, *impromptu*, at nagpasalamat sa kanyang pagkakahalal na muli sa panguluhan. At kanyang sinabi, “*I must regard your decision as an imperative mandate which I can neither question nor evade.*”

Sa kanyang pormal na talumpati, ipinahayag niya na sa panahong ito ng digmaan, “*total effort and total sacrifice*” ang kailangan ng Pilipinas upang matulungan ang Estados Unidos sa laban nito para sa kalayaan at katarungan.

Nabanggit niya sa talumpati na natutuwa ang Pang. Roosevelt sa mga paghahanda para sa pagtatanggol ng bansa at ang tumitibay na paniniwala ng Estados Unidos na ang Pilipinas ay matagumpay na maipagtatanggol. Pinuri niya ang mga nagplano noon ng *National Defense Program* sa kanilang “*foresight and wisdom*” sapagkat naipakita ang pangangailangan at ang pagiging epektibo ng programang ito. Pinuri niya rin sa kanyang talumpati si Hen. MacArthur sa kanyang pagkakahirang sa bagong-tatag na *Far Eastern Command* na nagpapatunay, hindi lamang ng pagkilala sa kanyang paglilingkod sa Pilipinas, kundi ng husay ng kanyang tagapayong militar ng Komonwelt.

Sa kanyang paglalarawan sa mga panahong iyon, binanggit ng Pang. Quezon na ang panahon ay punong-puno ng mga gawang masama at walang-puso, kaya tinatawagan niya ang lahat ng Pilipino na gawin ang kanyang bahagi, nang walang pag-aalinlangan, upang ang Amerika ay magwagi sa kanyang dambuhalang gawain na iligtas ang demokrasya at ibagsak ang totalitarianismo.

Nang tingnan niya si Komisyonado Sayre, ipinahayag ni Pang. Quezon (1941) sa madla ang pananampalataya ng sambayanang Pilipino sa “*high purpose and noble spirit*” ng sambayanang Amerikano, ng kanilang pamahalaan, at ng kanilang pangulo, na handa ang mga Pilipino na magbuwis ng buhay para sa kalayaan:

For weal and for woe, in victory or in defeat, we cast our faith with America and the great principles she is striving to uphold. We shall defend with our all this far flung frontier of American liberty and maintain untarnished honor and glory for the US.

Sumunod na nagsalita ang Pangalawang Pangulo Osmeña, na ipinahayag na ang “*mutual understanding*” ng Pilipinas at ng Estados Unidos

ay hindi pa nagiging sing-ganap ng tulad sa kasalukuyan (“Quezon For Total Effort,” 1941).

Bandang 6:30 NG, nagkaroon pa ng *fireworks display* sa Bagong Luneta; 7:15 NG, may mga pagtatanghal sa bagong Luneta; 9:00 NG, pagtatanghal ng Philippine Constabulary Band sa Rizal Memorial Coliseum. Ito ay mga kaganapang nagpapahiwatig na tila isa lamang itong ordinaryong pagdiriwang ng kaarawan ng Komonwelt na taun-taon namang ginaganap. Lingid sa kaalaman ng marami, ito na ang huling pagkakataon na ipagdiriwang ito nang mapayapa ng sambayanan.

Paglalogom

Ilang araw lamang ang lumipas, Ika-8 ng Disyembre, 1941, sinalakay ng mga Hapones ang Pearl Harbor, ang Pilipinas, at iba pang bahagi ng Asya-Pasipiko. Muling lumiwanag ang mga ulap sa gabi—ang *fireworks* ay napalitan na ng mga tunay na bombang mapangwasak at mapamuksa. Pumasok na ang Estados Unidos at ang kolonya nitong Pilipinas sa Digmaang Pandaigdig—na kinatatakutan ng lahat, lalo na ng pamahalaan.

Ito ay sa kabila ng bagama’t sa lahat ng anibersaryo ng Komonwelt, ang pinaka-ipinagmamalaki at bukambibig sa mga natamo ng pamahalaan ay ang pagsulong ng *National Defense Program*, na siyang tema ng mahahabang mga parada na nilalahukan ng libu-libong mga kadete at mga kawal. Dinadayo ang mga parada ng mga sabik na makita ang mga kadete ng Philippine Military Academy na bumaba mula sa Baguio upang aliwin ang lahat sa kanilang tikas at sa kanilang uniporme, at maging ang mga kawal at mga kadete ng mga yunit ng ROTC sa mga pamantasan. Sa pagtindi ng banta ng digmaan, lalong humahaba ang mga parada na tila sinasabi sa mamamayan na huwag mangamba, kayang ipagtanggol ang bansa. Ngunit hindi pala ganoon kahusay ang planong nabuo, at ang mga matatapang na mga sundalo, bagama’t buo ang loob, ay hindi naman handa dahil sa kakulangan ng mga kagamitan.

Bawat anibersaryo ng Komonwelt, muling ipinapahayag ng mga pinuno ng pamahalaan ang kanilang pananampalataya sa pamamahala at mga paniniwala ng dakilang bansang Estados Unidos ng Amerika. Hanggang sa huli, ito ang ipinakita ng Komonwelt. Sa pagsabog ng digmaan, pinatunayan ng mga kawal Pilipino ang kanilang kagustuhang ipagtanggol ang bansa. Ang Amerika ang hindi naging tapat sa kanyang kolonya. Sa *War Plan Rainbow*, inuna ang Europa at hinayaang mamatay sa gutom ang mga

kawal Pilipino-Amerikano, hanggang sila ay sumuko sa mga Hapones. Sa kabila ng pagsasabing kakulangan sa kasanayan at pagtalikod ng Amerika, ang Pilipinas ang pinakahuling hukbo sa Asya-Pasipiko na tuluyang bumagsak sa mga Hapones.

Ang pagpapakitang lakas at gilas ng mga kadete at mga kawal, at ang pagiging tapat sa Amerika ay dalawa lamang sa mga temang palagiang lumilitaw sa tuwing anibersaryo ng Komonwelt ng Pilipinas. Isang pang tema ay ang pagbabalik-tanaw sa mga nagawa sa bawat taon mula nang pasinayaan ang Komonwelt. Kaiba ito sa nakagawian sa kasalukuyan na tingnan ang mga natamo sa loob lamang ng isang taon. Noong mga panahong iyon, ang pagtingin ay sa kabuuan. Isinasagawa ito sa pamamagitan ng mga sulatin sa pahayagan o sa mga talumpati ng mga pinuno ng pamahalaan. Sa panahong kakaunti ang libangan, walang telebisyon, walang *cellphone*, at walang *Internet*, libu-libong mga taga-Maynila ang dumadayo pa sa kung saan ang pagdiriwang upang pakinggan si Pang. Quezon at ang iba pang mga pinuno. Ang mga nasa lalawigan ay nagkasya na lamang sa sama-samang pakikinig ng radyo. Napakahirap isipin sa kasalukuyang panahon na wala nang pakialam ang mga tao sa mga pagdiriwang at mga talumpati, na noong mga panahong iyon, ang “*superstar*” ay si Quezon—ang Ama ng Nasyon, at nagtitiyaga ang lahat na pakinggan ang mga kasapi ng gabinete sa paglitanya sa mga naisakatuparan ng pamahalaan. At sa panahon bago pasimulan ng Pang. Elpidio Quirino ang pagsasagawa ng *State of the Nation Address*, ang kaarawan ng Komonwelt ay nagsisilbing panahon upang pagbulay-bulayan ng mga pinuno ang mga nagawa, at ang mga dapat pa nilang gawin sa pagtatag ng nasyon at sa paghahanda para sa pagsasarili. Ngunit napunta ang lahat sa wala sa pagdating ng digmaan—ang mga plano, ang ekonomiya, ang kaayusan, ang mga gusali.

Isa pang tema ay ang optimismo. Itinuturing ang bawat anibersaryo bilang bagong simula kung saan muling inuudyok ng mga pinuno ang lahat na gawin ang kanilang bahagi sa ikauunlad ng Komonwelt at sa pagpapaigi ng paghahanda para sa kasarinlan. Subalit, nakita sa bawat pagdiriwang sa paglipas ng anim na taon ang unti-unting pagbagsak ng optimismo. Sa pagpapasinaya at sa unang anibersaryo, tila ang lahat ay mapagpugay. Sa pagpasok ng ikatlong taon, tila nagising na ang mga pinuno at ang sambayanan sa katotohanang hindi madali ang pagbubuo ng isang nasyon. Nariyan din ang banta ng digmaan na nakaapekto sa tema ng mga anibersaryo mula 1937, kung kalian nagsisimula na ang Hapon sa kanilang imperyalismo. Hanggang noong huling anibersaryo, 1941, tila ihinahanda na ni Quezon ang lahat sa darating na ligalig ng digmaan.

Isa pang tema ay ang pagdakila sa Pang. Quezon. Ang kanyang talumpati ang pinakahihintay ng lahat. Kung hindi man siya makarating sa mga lalawigan o mismong sa mga pagdiriwang sa Maynila, ang pangalan niya ay aalingawngaw sa bibig ng mga orador kasama ang kadakilaan ng kanyang mga nagawa at ng kanyang pagkatao. Siya ang Ama ng Komonwelt, ang Dakilang Pinuno, at ang mga pagdiriwang ay ginawa niyang kanyang palabas. Kilala si Quezon sa kanyang pagiging banidoso, makikita ito sa pagpapangalan niya sa kanyang sarili ng Lungsod Quezon, at ang pagdiriwang ng anibersaryo ay isang pagkakataon upang maitaas ang sarili at ang mga nagawa ng Komonwelt. Sa mga talumpati sa mga anibersaryo, ipinahayag ni Quezon ang mga bagong kaisipan sa pulitika o ang mga bagong programang nais niyang ipatupad na ikagugulat, ikatutuwa, o ikagagalit ng kinauukulan. Subalit sa mga importanteng okasyon ding ito nahahayag ang itinatagong karamdaman ng mahal na pangulo. May mga pagkakataon na dahil sa kanyang ‘bahagyang karamdaman’, hindi siya makarating o kung dumating man siya ay ipababasa sa iba ang talumpati. Noong huli, ang kanyang pagpapakita sa pagdiriwang ang unang pagkakataon na makita siya ng publiko pagkaraan ng maraming buwan.

Sa mga taung-taong tema ng anibersaryo ng Komonwelt—(1) husay ng mga plano sa tanggulang bansa, (2) ang katapatan ng Amerika, (3) ang mga naisakatuparan ng Komonwelt, (4) optimismo, (5) si Pang. Manuel Luis Quezon, ang Dakilang Pinuno—hiniraya ng pamahalaang pinamumunuan ng demokrasyang elit ang itinatag na nasyon. Liban sa kanilang panunood, ang masa/bayan ay mahirap na mahanap sa loob mismo ng pagdiriwang. Wala man lamang banggit sa ilang mga pag-aalsang bayan na naganap sa mga panahong ito. Sa kabila ng pagsisikap ng pamahalaang Komonwelt, ang pangako ng Programa ng Katarungang Panlipunan ay nabigo sa pagbawas man lamang ng malaking agwat ng elit at ng bayan at pagtulay sa Dambuhalang Pagkakahating Pangkalinangan. Ang mga pagdiriwang, bagama’t nagpapakita ng damdamin ng pamahalaan, ay nanatiling mga ritwal upang panghawakan ang pangarap na Nasyon.

Ang mga tema ng pagdiriwang, ang lahat ng ito, ay nilamon at winasak ng digmaan. Tila nagising ang pamahalaan sa madilim na katotohanan mula sa paghiraya. Subalit may tema ang pagdiriwang na hindi nawasak ng kahit anong pagkaguho ng digmaan—(6) ang hindi maitatangging kakayahan ng Pilipino na pangalagaan ang sarili nitong lupa. Ito ang temang sinasagisag ng puno ng Komonwelt na itinanim sa bawat anibersaryo—na ang mga Pilipino ay lalago at tutubo tungo sa pagiging isang malakas na mamamayan sa pangangalaga mismo ng mga Pilipino. Ang katapangan ng mga Pilipino, na lumaban kasama ng mga Amerikano, at

nagpatuloy sa paglaban kahit matapos silang iwan ng pamahalaang Amerikano, ay umalingawngaw sa buong daigdig. Kaya naman bago pa man ibalik ang pulitikal na independensya noong 1946, at bago pa man matapos ang digmaan noong 1945, ibinilang na ang Pilipinas bilang bahagi ng nga Nagkakaisang Nasyon (UN). Bagamat ang nasyon ay hiniraya, ang kahusayan at katapangan ng bayang Pilipino ay tunay.

Endnote

* Ito ay nirebisang bersyon ng papel na “*Sa Mga Talumpati, Mga Parada at Mga Puno*” na ipinasa kay Dr. Ricardo Trota José para sa klase ng Kasaysayan 205, Unang Semestre, 2005-2006 sa Unibersidad ng Pilipinas—Diliman. Pasasalamat kina Dr. Dolly G. Lumicao-Mibolos sa pagpapakilala kay Gawlikowski sa akin bilang mag-aaral noong 2002, Dr. Milagros C. Guerrero sa pagtuturo ng paggamit ng teorya, at Dr. Maria Fer Mangahas at Bb. Ivana Adrienne Noelle Doria Guevara sa kanilang mga mungkahi at pagtaguyod. Iniaalay ko sa aking mga kapatid na sina Michelle Charlene at Mark.

Mga Sangguniang Binanggit

- Anderson, B (2003). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism* (edisyong Pilipino). Lungsod ng Pasig: Anvil Publishing, Inc..
- Cid, C. (1937, Nobyembre 15). Second Anniversary Sees Slowing Tempo of Nation Building / Program Set / Uncertainty Retards National Program; Quirino Lauds Progress. *Manila Bulletin* [Manila].
- Cid, C. (1939, Nobyembre 16). Quezon Prepares Nation for New Development; Filipinization of Trade / Foreigners Hit / Starts Fifth Year / 40,000 Hear President's Commonwealth Day Speech at Luneta. *Manila Bulletin* [Manila].
- Commonwealth Celebrate Today / Quezon To Review Military Parade – Radio Address From Luneta To Follow Military Show. (1941, Nobyembre 15). *Tribune* [Manila].
- Editorial: The Gospel of Work. (1938, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Filipinos Have Shown They Can Run Efficient Government, Osmeña Says. (1936, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Gawlikowski, K. (1984). Nation: A Mythological Being. Sa *Postacie narodów i wspólczesnoæ* (Forms of the Nations in the Contemporary World). Warsaw: PIW, 10-37.

- Guerrero, Milagros (ed.) (1998). *Under Stars & Stripes. KASAYSAYAN The Story of the Filipino People* Vol. 6. Mandaluyong City: A-Z Direct Marketing, Inc.
- John Paul II. (2005). "Thinking 'My Country' (Native Land—Nation—State)" sa *Memory and Identity: Personal Reflections*. London: Weidenfeld and Nicolson, 63-99.
- Loyalty Pledge to U.S., Faith in Democracy Reiterated at Fete / Over 50,000 present at program Celebrating 5th Anniversary. (1940, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Marching Men/Floats Depicting PI Progress Thrill Onlookers at Parade / Jubilantly and Peacefully Celebrated Throughout The Philippines Yesterday / Programs and Parades. (1938, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Minera, C.F. (1939, Nobyembre 15). Quezon Address To Be Climax of Program Today / Nation To Hear President's Talk Over Radio; Army To Parade / Work Reviewed / Osmeña and Yulo Give Summary of 4-Year Achievements. *Manila Bulletin* [Manila].
- Osmeña, S. (1939, Nobyembre 14). Talumpati sa radyo.
- Parade Given Warm Praise By Onlookers / Longest In Local History; Entire Morning Required To Review Units. (1936, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- PI Peaceful as Third Year of Transition Ends / Anniversary Finds Nation in Grips With Realities of Nationhood / Big Day's Program / Parade Will Be Big Feature of Island Wide Celebration. (1938, Nobyembre 15).. *Manila Bulletin* [Manila].
- Pride In Achievement, Anxiety Over Future Form Theme of Radio Addresses. (1940, Nobyembre 15). *Manila Bulletin* [Manila].
- Quezon, M.L. (1936, Nobyembre 15). Talumpati.
- Quezon, M.L. (1937, Nobyembre 15). Talumpati.
- Quezon, M.L. (1939, Nobyembre 15). Talumpati.
- Quezon, M.L. (1940, Nobyembre 15). Talumpati.
- Quezon, M.L. (1941, Nobyembre 15). Talumpati.
- Quezon For Total Effort To Aid US / Rallies Nation To Muster For Crisis – Repeats Loyalty Pledge, Hails Defense Preparations. (1941, Nobyembre 16). *Tribune* [Manila].
- Quezon Offers PI Army To US to Defend Flag / It Is Your Army, President Tells McNutt in Talk at Luneta / Climax To Fete / Gratitude To America, Government Program Stressed. (1937, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Quezon Prepares Nation for New Development; Filipinization of Trade / Aliens Protest / Retail Merchants Call President's Trade Plan Unfair / Filipinos Pleased / But Some Wonder If Customer Service Won't Deteriorate. (1939, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Quezon Vote May Reach 1,000,000.(1941, Nobyembre 15). *Tribune* [Manila].

- Quirino, E. (1936, Nobyembre 15). Talumpati.
- Quirino, E. (1937, Nobyembre 14). Talumpati sa radyo.
- Re-examination Steals Show. (1939, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Roosevelt Has Praises For PI / Pleased With 4 Years of Success Here; Murphy Too / 100,000 Filipinos Who Marked The Anniversary. (1939, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Roxas, M.A.(1938, Nobyembre 15). Talumpati.
- Salazar, Z.A. (1999). Wika ng Himagsikan, Lenguwahe ng Rebolusyon. *Bagong Kasaysayan: Mga Pag-aaral sa Kasaysayan ng Pilipinas*, 8. Lungsod Quezon: Palimbagan ng Lahi.
- Show of Military Might Will Feature Festivities Today / At Quezon City / Parade To Open Program for Observance of Fifth Anniversary / Quezon May Speak / Officialdom Will Be Present at Laying of Capitol Cornerstone. (1940, Nobyembre 15). *Manila Bulletin* [Manila].
- Thousands View Mammoth Parade / Army Cadet Units Bring Cheers / Floats Add Color To Huge Procession. (1941, Nobyembre 16). *Tribune* [Manila].
- Welfare of Masses – Quezon’s Big Worry / Can’t Be Ignored / Speech at Malacañang Climaxes All-Day Observance of Anniversary. (1936, Nobyembre 16). *Manila Bulletin* [Manila].
- Yulo, J. (1939, Nobyembre 14). Talumpati sa radyo.
- Yulo, J. (1941, Nobyembre 14). Talumpati sa radyo.

Michael Charleston B. Chua is a lecturer at the De La Salle University Department of History. He is currently pursuing his master’s degree at the Department of History, University of the Philippines Diliman, where he also finished his BA in History (2005) and where he taught for three years (2005-2008). He is the co-author of *Mga Dakilang Tarlakin* (2007). For being an active webmaster of some historical websites, he was hailed as the Wikipinoy of the Year 2007 for History. Two of his research interests include historical consciousness in Cyberspace, and Kapanahong Kasaysayan (recent history) of the Philippines, especially the years of Pres. Ferdinand E. Marcos.

Email: xiaoking_beatles@yahoo.com

Webpage: <http://michaelxiaochua.multiply.com>